

SCENARIUSZ

Zmiana klimatu w narracjach medialnych – krytyczna analiza źródeł

Scenariusz pozwala uczniom i uczennicom zapoznać się z pojęciem narracji oraz rozwinąć umiejętność krytycznej interpretacji źródeł medialnych. Zadanie jest osadzone w tematyce zmiany klimatu.

OPRACOWANIE: Ida Miczke

CZAS TRWANIA: 45 minut

POZIOM NAUCZANIA: szkoła ponadpodstawowa

PRZEDMIOT: język polski, historia, godzina wychowawcza

Cele zajęć:

- pobudzenie krytycznego myślenia wobec narracji medialnych opowiadających o zmianie klimatu
- ćwiczenie umiejętności interpretacji danych statystycznych przedstawionych na wykresie

Kryteria sukcesu:

- rozpoznasz narracje w mediach, zinterpretujesz je i skonfrontujesz z faktami

Pytanie kluczowe:

Jakie narracje na temat zmiany klimatu są obecne w mediach?

Kluczowe zagadnienia: krytyczne myślenie, zmiana klimatu

Formy i metody pracy: praca w grupach, analiza ilustracji, interpretacja danych przedstawionych na wykresie, burza pomysłów

Środki dydaktyczne potrzebne do przeprowadzenia zajęć: urządzenia z dostępem do internetu, załączniki

Związek z podstawą programową:

- język polski, zakres podstawowy: I.2.1; IV.9
- historia, zakres podstawowy: I.2; II.2
- historia, zakres rozszerzony: I.2; II.2

ZAŁĄCZNIKI:

- Załącznik nr 1 – Karta pracy nr 1
- Załącznik nr 2 – Karta pracy nr 2
- Załącznik nr 3 – Infografiki

PRZEBIEG ZAJĘĆ

Wprowadzenie

 10 min

1. Zapisz na tablicy pytanie: „Jakie narracje na temat zmiany klimatu są obecne w mediach?”. Przeprowadź z młodzieżą burzę pomysłów i zbierz odpowiedzi na pytanie.
2. Wyjaśnij uczniom i uczennicom definicję narracji.

Opowiedz o tym, że za naszymi przekonaniem o świecie stoją narracje – opowieści, które ludzie tworzą, by wytłumaczyć sobie, jak działa świat. Potrzebujemy nadać sens i logikę temu, co widzimy i czego doświadczamy. To odpowiada na ludzkie potrzeby: jasności, spójności, sensu, przewidywalności, harmonii... Niestety te narracje i wynikające z nich przekonania nie są w pełni prawdziwe, a często nie służą lepszemu rozumieniu świata, bo zawierają jego uproszczoną wizję. Dużym wyzwaniem jest konfrontacja tych narracji z najnowszą wiedzą naukową.

Różnego rodzaju opowieści o zmianie klimatu to również przykłady narracji. Zmiana klimatu to niezwykle ważne zagadnienie, dlatego warto się przyjrzeć, jakie narracje na jej temat funkcjonują w mediach. Zastanówmy się zatem, jakie opowieści można znaleźć wokół nas, jaką rolę pełnią w nich człowiek i jakie są konsekwencje ich przyjęcia.

Praca właściwa

 25 min

3. Poproś uczniów i uczennice, aby stworzyli grupy – zdecyduj, czy wolisz, aby były to dwie duże grupy czy kilka mniejszych. Każdej przekaż jedną kartę pracy. Niech liczba grup pracujących z jedną kartą będzie taka sama jak liczba grup pracujących z drugą kartą (załącznik nr 1 i załącznik nr 2). Poproś, aby każda grupa zinterpretowała informacje zawarte w materiale i odpowiedziała na pytania zadane w karcie pracy.
4. Następnie poproś, by każda grupa przedstawiła swoją interpretację na forum klasy.
5. Przekaż każdej grupie także trzecią kartę pracy (załącznik nr 3) i poproś o zestawienie narracji z analizowanej przez grupę okładki (w zależności od grupy będzie to okładka z załącznika nr 1 lub okładka z załącznika nr 2) z danymi przedstawionym na infografikach w załączniku nr 3. Poproś każdą z grup o ocenę, która z narracji lepiej zdaje sprawę z faktów przedstawionych na infografikach.

Podsumowanie

 10 min

6. Podkreśl, że dzisiejsze ćwiczenie miało pokazać, jak ważne jest, by być krytycznym wobec narracji i rozumieć, że mogą zawierać nieprawdziwe elementy. Zauważ konieczność konfrontowania narracji z faktami.
7. Poproś uczniów i uczennice o refleksję na kartce: *Jakie emocje wywołują we mnie przesłania o zmianie klimatu, które docierają do mnie za pośrednictwem mediów? Czy wiem, jak sobie radzić z wywołującymi negatywne emocje narracjami i wizjami?*
8. Poproś uczniów i uczennice, aby odpowiedzieli na pytania na dwóch rodzajach karteczek (po jednej karteczce na pytanie), następnie zbierz karteczki i pogrupuj według emocji, które na nich wypisano, łącząc je ze sposobami radzenia sobie z tymi emocjami. Powieście pogrupowane notatki jako plakat na ścianie i powiedz, że możecie zbierać w ten sposób pomysły na pracę z emocjami.

ŹRÓDŁA:

- *Młodzi głosują. Poradnik debatowania dla uczestników i uczestniczek*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2023, <https://bit.ly/PoradnikDebatowania>.
- *O czym należy pamiętać poszukując informacji w Internecie?*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2023, <https://bit.ly/AnalizujemyMedia>.

Załącznik nr 1 – Karta pracy nr 1

Wyobraźcie sobie, że jesteście analitykami i analityczkami mediów XXI wieku. Waszym zadaniem jako badaczy i badaczek jest wytropienie narracji na temat zmiany klimatu pojawiających się w mediach.

Tego rodzaju narracje są obecne nie tylko w tekstach, ale również w materiałach graficznych. Tym razem waszym zadaniem jest analiza okładki czasopisma. Przyjrzyjcie się okładce tygodnika „Newsweek”.

• ŹRÓDŁO: fot. Alec Byrne, East News, „Newsweek” 2019, nr 27, https://www.newsweek.pl/nwpl_2019027_20190701.

Zastanówcie się:

- Jaką wizję zmiany klimatu przedstawia powyższa okładka? Z jaką narracją na temat zmiany klimatu się łączy?
- Czy ta narracja mówi coś o roli i wpływie człowieka na zmianę klimatu?
- Jakie graficzne i językowe formy wyrazu wykorzystano w powyższej okładce, by uwypuklić jej przesłanie?
- Jakie konsekwencje może mieć upowszechnienie takiego przekazu?

Załącznik nr 2 – Karta pracy nr 2

Wyobraźcie sobie, że jesteście analitykami i analityczkami mediów XXI wieku. Waszym zadaniem jako badaczy i badaczek jest wytropienie narracji na temat zmiany klimatu pojawiających się w mediach.

Tego rodzaju narracje są obecne nie tylko w tekstach, ale również w materiałach graficznych. Tym razem waszym zadaniem jest analiza okładki czasopisma. Przyjrzyjcie się okładce tygodnika „Do Rzeczy”.

• ŹRÓDŁO: JAN, „Do Rzeczy” 2019, nr 29, <https://tygodnik.dorzezy.pl/archiwum/331/dorzeczy-29-2019.html>.

Zastanówcie się:

- Jaką wizję zmiany klimatu przedstawia powyższa okładka? Z jaką narracją na temat zmiany klimatu się łączy?
- Czy ta narracja mówi coś o roli i wpływie człowieka na zmianę klimatu?
- Jakie graficzne i językowe formy wyrazu wykorzystano w powyższej okładce, by uwypuklić jej przesłanie?
- Jakie konsekwencje może mieć upowszechnienie takiego przekazu?

Materiał powstał w ramach projektu współfinansowanego ze środków Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU) oraz w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Materiał wyraża wyłącznie poglądy autorów i autorek i nie może być utożsamiany z oficjalnym stanowiskiem Deutsche Bundesstiftung Umwelt i Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wydawca: Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

Rok publikacji: 2025